роб. і доп. / Я.В. Януш, Л.М., Бондарчук, І.А. Колеснікова та ін. — К.: КНЕУ, 2002. — 274 с.

14. Українська словесність: навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. / О.В. Безугла, Л.М. Бондарчук, І.І. Козловець та ін. — К.:КНЕУ, 2006. — 272 с.

15. Українська словесність: навч. посібн. / І.І. Козловець,Л.С. Козловська, І.А. Колесникова, Т.Г. Яременко. — К.: КНЕУ, 2011. — 275 с.

16. Єщенко Т. Вивчення лінгвостилістичного аналізу тексту у вищій школі за кредитно — модульного системного навчання/Єщенко Т./// лінгвістичні студії: Збірник наукових праць. — 2009. — № 19. — С.310-314

УДК 81'26(4) — 047.22:37.014.5:378

Федоренко С.Л.,
старший викладач
кафедри іноземних мов
факультету міжнародної економіки і менеджменту
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЯК ОСНОВНИЙ СКЛАДНИК ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ОСВІТНІХ СТАНДАРТІВ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Анотація. *У статті розкрита проблема формування компетенцій в освоєнні іноземної мови студентами в контексті відповідності навчального процесу євростандартам. У статті розглянуті складники мовної компетенції і компетентності, підходи ряду авторів до розуміння проблеми. Особливого значення надано психологічним аспектам феномену компетентності.*

Ключові слова: *європейські освітні стандарти, мовна компетенція, процеси та стадії набуття компетентності та окремих компетенцій, процедурне знання, динамічна модель комунікативної компетенції, конкурентоспроможність на міжнародному ринку праці.*

Аннотация.*В статье раскрывается проблема формирования компетенций в процессе освоения иностранного языка студентами в контексте соответствия учебного процесса евростандартам. В статье рассматриваются составляющие языковой компетенции и компетентности, подходы некоторых авторов к пониманию проблемы. Особое значение уделяется психологическим аспектам феномена компетентности.*

Ключевые слова*: европейские образовательные стандарты, языковая компетенция студентов, процессы и стадии приобретения компетентности и отдельных компетенций, процедурное знание, динамическая модель комму-*

никативной компетенции, конкурентоспособность на международном рынке труда.

Abstract. *The article deals with the problem of competence formation in the process of learning a foreign language by university students in compliance with European educational standards. The article covers the components of language competence and some authors' approaches to the problem. Special attention is paid to psychological aspects of competence.*
Key words: *European educational standards, students' language competence, processes and stages of gaining competence, procedural knowledge, dynamic model of communicative competence, competitiveness in the international labour market.*

Відповідність європейським освітнім стандартам на сьогодні для розвитку освітнього простору в Україні є визначальною, оскількисаме вона створює умови для інтеграції України в міжнародну спільноту.За роки незалежності української державиокреслено нові пріоритети розвиткуосвіти як на рівні формування законів і нормативних актів, так і на рівні формування науково-методичної бази для підвищення якості навчального процесу, підвищення вмотивованості студентів до навчального процесу.

Імплементація європейських освітніх стандартіву навчання англійської мови студентів нефілологічних спеціальностей передбачає оволодінняними такими навичками спілкування, якідозволили б їм вільно почуватися та працювати віншомовному середовищі. За європейською шкалою це рівень B2+ компетентний користувач.Відповідно до цього рівня випускники вищихнавчальних закладів нефілологічного профілюповинні вміти: читати й повністю розумітиангломовні тексти професійного спрямування,вести переговори з англомовними партнерамибез перекладача, розмовляти по телефону,спілкуватись електронною поштою, заповнювати аплікаційні форми, писати звіти, рекомендації, інструкції до використання, вести робочу документацію англійською мовою та багато іншого.

Одним із найважливіших і пріоритетнихзавдань Національною доктриною розвитку освітив Україні визначено створення спільного мовногопростору, що передбачаєнадання великого значення розв'язанню проблеми вивчення мов на всіхрівнях. У вищеозначеному контексті особливого значення набуває проблема формування у студентів мовної і комунікативної компетенцій[4]. Поняття *компетенція* (лат. *competentia* — належність за правом) означає обізнаність та досвід індивідума в певному питанні або колі питань і охоплює універсальні та вузькоспецифічні предметні сфери. *Мовна компетенція* — це знання учасниками комунікації мовного коду та правил його використання, тоді як

комунікативна компетенція — сукупність знань про спілкування в різноманітних умовах і з різними комунікантами, а також вербальних і невербальних засобів спілкування.Варто зазначити,що професійна комунікативна компетенція розглядається як мовна поведінка, що є специфічною для академічного і професійного спілкування. Мовна поведінка вимагає набуття як лінгвістичної (мовленнєвих умінь та мовних знань), так і прагматичної та соціокультурної компетенцій, необхідних для виконання завдань, пов'язаних знавчанням та роботою. Соціокультурна компетенція є невід'ємною частиною її змісту і спрямована на розвиток розуміння й тлумачення різних аспектів культури й мовної поведінки у професійному середовищі. Вона сприяє розвитку вмінь, характерних для поведінки в різних культурних і професійних ситуаціях, та реагування на них.

У контексті розгляду проблеми формування мовної компетенції та ефективного набуття навичок володіння іноземною мовою особливе місце належить проблемі компетентності — однієї з основних аспектів цієї теми. Існують різні підходи до проблеми компетентності, хоча дослідники недавно звернулись до дослідження цієї теми. *Один із них заснований на знанні та визначає компетентну людину як таку, котрій багато знайомо в деякій області або виді діяльності. Інша точка зору в тому, що компетентність – це не просто наявність знання, це, в першу чергу, можливість його гнучкого застосування.* Відповідно до цього підходу великого значення надається аналітичним, творчим та практичним навичкам. У різних галузях діяльності це різні завдання, але в цілому компетентність аналогічна наявності в людини загальновизнаного статусу.Скажімо, лікар аналізує симптоми та сам приймає рішення в плані діагнозу. Юристам необхідно виявити клієнтів та протилежну сторону, щоб досягнути поставленої мети. Людина, що займається наукою, повинна впевнити скептично настроєних людей, що його робота — добре відпрацьоване уявлення наукових фактів.Отже, компетентність розглядається не тільки як властивість людини, але і як особливість сприйняття його іншими людьми. У цьому контексті компетентність розглядається як присвоєння особистістю суспільного статусу.

Існують різні підходи до пояснення процесів набуття компетентності. Теорії компетентності фокусуються на розумових процесах, що лежать в основі діяльності або назнанні, що набувається в ході цих процесів.

Розглянемо теорії, що концентруються на розумових процесах. А саме: теорії Р. Стернберга, Майера [5].У цих теоріях ідентифікуються мета компоненти мислення, відрізняючи спеціаліста від новачка. Найбільш важливого значення набувають якості планування, відслідкування, оцінка вирішення проблеми, прийняття рішення [3]. Під час досліджень з'ясувалося, що спеціалісти представляють інформацію по-різному: вони або розробляють більш складні стратегії та моніторинг діяльності, або займаються стратегічним плануванням, особливо для розв'язання проблеми в цілому. Новачки швидко починають розв'язувати проблеми, але менше часу приділяють плануванню роботи в цілому, що передбачає можливість перероблення роботи. Отже, можливі розходження саме в баченні проблеми між новачками та спеціалістами.

Цікаві також теорії, що орієнтовані на знання. Ці теорії часто підкреслюють роль накопиченої інформації в пам'яті як пояснення компетентності особистості. У цій теорії особлива роль належить набуттю знань, накопиченню більш широкої бази знань та досвіду.

Отже, набуття знань через досвід є тим, що відрізняє досвідченого спеціаліста від новачка. У хороших спеціалістів швидше відбувається пошук необхідної інформації. Іншими словами, спеціаліста відрізняє не здібність збирати більше інформації, а рівень бази знань та її організація.

Існує також багато теорій відносно формування компетентності. У цьому контексті цікаві два аспекти: набуття компетентності та розвиток компетентності.

Ґрунтовний аналіз поняття компетенції, висвітлення його багатогранної суті в комунікації були предметом дослідження багатьох мовознавців у США [7, 8, 9] та Україні [1, 5]. Ноам Хомський [9] запровадив у лінгвістичній теорії використання двох взаємозумовлених термінів – знання мови (**competence**) та застосування/використання мови (**performance**). Перший характеризує певного ідеального мовця, носія мови, з його експліцитним та імпліцитним знанням системи мови. Інший відображає певну індивідуальну мовну активність, тобто реальне застосування та сприйняття мови, що часто є недосконалим через такі фактори, як обмеженість запам'ятовування, помилки, обмовки, паузи тощо. Трактування поняття компетенції за Хомським мало суттєвий недолік, оскільки загалом обмежувалося знанням граматики і мало статичний характер. Теорію Хомського детально проаналізували, переглянули й розвинули авторитетні американські лінгвісти [7, 8]. Оскільки знання лише мовного коду не є достатнім для ефективного спілкування в різноманітнихконтекстах та ситу-

аціях, впроваджено інший, значно ширший за значенням термін — ***комунікативна компетенція*** (communicative competence).

Фахівцями було окреслено компетенції, що складаються із чотирьох визначальних компонентів:

1) граматичної компетенції,тобто знання та використання мовного коду, що охоплює словниковий запас, правила фонетики та орфографії, словотворення та структуру речення;

2) соціолінгвістичної компетенції як здатності розуміти та продукувати повідомлення в певних соціологічних контекстах і відповідному регістрі;

3) дискурсивної компетенції (здатність поєднувати повідомлення у зв'язні дискурси);

4) стратегічної компетенції (як уміння добирати ефективну стратегію та тактику вербального та невербального спілкування).

Комунікативна компетенція формується з лінгвістичних і паралінгвістичних чинників та завжди реалізується в певному контексті в усному або письмовому форматі.

Висновки. Аналіз наявних в Україні методик навчання іноземних мов для спеціальних цілей показав, що на сьогоднішній день у робочих програмах не враховуються індивідуальні запити студентів.Часто самі студенти, обравши фах та вступивши до університету, не знають, де вони зможуть працювати після його закінчення, тому й не усвідомлюють, наскільки важливим буде для них знання іноземної мови. Питання самоосвіти та навчання впродовж усього життя порушуються і в Програмі з англійської мови для професійногоспілкування, де сказано, що вивчення іноземної мови, особливо в європейському контексті, виходить далеко за межі обов'язкової освіти.

Активне використання процедурних знань (навчитись учитися) є основою ефективного і самостійного вивчення мов упродовж усього життя після закінчення вищого навчальногозакладу. Тож набуття процедурних знань і навичок організації власної пізнавальної діяльності є важливою метою навчання в рамках нового підходу до оволодіння професійно спрямованою іноземною мовою.

Сучасна університетська освіта має забезпечувати підготовку фахівця, здатного не тільки до репродуктивної професійної діяльності, а зорієнтованого на подальшу самоосвіту й саморозвиток, спроможного бути суб'єктом організації власної життєдіяльності. Головне — це підготовка наших студентів до навчання за вимогами європейських університетів: усвідомлення відповідальності занавчання, розвиток навичок самостійного учіння, здатність до самоаналізу та самоконтролю – тобто формування таких особистісних якостей кожного студента, за які відповідальність несе він сам і які

дозволили б йому інтегруватись в європейський освітній простір і витримати конкуренцію на міжнародному ринку праці.

Література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич. — К.: Видавничий центр «Академія», 2004. — 342 с.
2. Богданов В. В. Речевое общение. Прагматический и семантический аспекты / В. В. Богданов — Л.: Наука, 1990. — 241 с.
3. Виноградова Л.В. Интеллектуальный контроль: метакогнитивные аспекты интеллектальной регуляции / Л.В.Виноградова. — К: [б. в.], 2009.– 190 с.
4. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання С.Ю. Ніколаєва. — К.: Ленвіт, 2003.–273 с.
5. Козлакова Г.О. Сучасні аспекти європейської політики вивчення іноземних мов в університетах / Г. Козлакова, Г. Копил // Вища освіта України. — К.: Педагогічна преса, 2004. — Вип. 3. — С. 83—87.
6. Стернберг Р., Форсайт Дж., Хедланд Дж. Практический интеллект. — СПб.: Питер, 2002. — 272 с.
7. Campbell R. The Study of Language Acquisition / R. Campbell, R. Wales. — Harmondsworth,England: Penguin Books, 1970. — P.43–65. — (New Horizons in Linguistics. — Lyons, ed.). 9. Canale M.
8. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing / M. Canale,M. Swain. — Applied Linguistics 1, 1980. — P. 1–47.
9. Chomsky N. Aspects of the Theory of Syntax /N. Chomsky. — Cambridge, MA: M.I.T. Press, 1965. — 271 p.

УДК 37.091.212+37.091.33

Чеботарьова Л.І.,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
факультету міжнародної економіки і менеджменту
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

MANAGING ACTIVITIES IN THE CLASSROOM

Анотація. *У статті підкреслено актуальність ролі викладача ділової англійської мови в аудиторії. Пояснена важливість рольових ігор та симуляції. Визначені ідеї щодо створення необхідного зворотного зв'язку, який допомагає*